ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ
ਬਨਾਮ
ਭੀਮ ਸੈਨ ਗੋਏਲ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3151 ਦਾ 2022)
ਅਪ੍ਰੈਲ 25, 2022

[ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 1894: ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 6, 16 ਅਤੇ 18 – ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀਤਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013 – ਧਾਰਾ 24(2) – ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਜਵਾਬੀ ਦੁਆਰਾ ਭੂਮੀ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ – ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਟੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਦੇ ਸੁਭਾਵ, ਟਾਈਟਲ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਸਟੇ ਦਿੱਤਾ – ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 2013 ਦਾ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ – ਜਵਾਬੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ – ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ – ਫੈਸਲਾ: ਜਵਾਬੀ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ – 81 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਤਰਿਮ ਸਟੇ ਕਾਰਨ ਭੂਮੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਜੇਕਰ ਸਟੇ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਭੂਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਧਨ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਉਸ ਭੂਮੀ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਹੈ – ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਐਲਾਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਫਲ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਭੂਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਸਟ ਹੋ ਗਈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ

1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ – ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਐਕਟ, 1956 – ਬਾਅਦ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ 21.03.2003 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ 18.03.2004 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ 22.08.2005 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਭੂਮੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 20.08.2007 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰਸੇਟਲਮੈਂਟ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ 01.01.2014 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੇ ਦਾਵਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਅਵਾਰਡ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ 81 ਦਿਨਾਂ ਦੇ

ਛੱਡ ਕੇ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭੂਮੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ। [ਪੈਰਾ 10]

1.2 ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੂਮੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਾਕਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 12][1176-A-C] 1.3 ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 1956 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3A ਅਧੀਨ ਵੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1956 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3D ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1956 ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਧਾਰਾ 3A ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨਤਃ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3D ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 1956 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3D ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 13]

1.4 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਵੇਸਟਿੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ, ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੀ-ਸੜਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਧਾਰਾ 3ਏ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 3ਡੀ ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 14]

1.5 ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤਥਾਕਥਿਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅੰਤਿਮ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 16]

1.6 ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਪਾਵਰਾਂ ਹਨ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 17]

1.7 ਜੇ ਇਹ ਏਸਟੋਪਲ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏਸਟੋਪਲ ਇਕਵਿਟੀ ਤੋਂ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18]

1.8 ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮਾਪਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 3D ਦੇ ਅਧੀਨ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵੇਸਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿ

ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ, ਇਕਵਿਟੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 3D ਦੇ ਅਧੀਨ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵਾਰ ਵੇਸਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 20][1180-C-F]

1.9 ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਸਿਰਫ 81 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21]

1.10 ਜਿਸ ਪਬਲਿਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜੋ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਜੀਵਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੇਸਟਿੰਗ 1956 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3ਡੀ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਹੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 1894 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਵੇਸਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕਤਰਾਤਾ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਪਬਲਿਕ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ, 1894 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੜਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 2013 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਬਲਿਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਚ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਰੀਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਸਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਅਵਾਰਡ ਅਧੀਨ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 22-25]

1.11 ਪਰੰਤੂ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ 22.08.2005 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਅਵਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਲਈ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ 1894 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ 1894 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

1894 ਐਕਟ ਅਧੀਨ 22.08.2005 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 26]

ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129 : [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 – ਫੈਸਲਾ.

ਜੈਪੁਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 782 : [2010] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1002 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਸਪੈਂਸਰ ਬਾਊਅਰ: ਰਿਲਾਇੰਸ-ਆਧਾਰਿਤ ਐਸਟੋਪਲ 5ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਫੈਸਲਾ ਪੈਰਾ 12, 16, 20, 22, 24 [2010] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1002 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 15 ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.3151 ਦਾ 2022.

ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 02.02.2016 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ W.P. (C) ਨੰਬਰ.3209 ਦਾ 2015.

ਮਿਸ. ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਸੰਜੇ ਪੋਦਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋ., ਵਿਸ਼ਨੂ ਬੀ. ਸਹਾਰਿਆ, ਵੀਰੇਸ਼ ਬੀ. ਸਹਾਰਿਆ, ਮੈਸਰਜ਼ ਸਹਾਰਿਆ ਐਂਡ ਕੋ., ਅਕਸ਼ੈ ਧਵਾਲਿਕਾ, ਮਿਸ. ਕੁਮੁਦ ਨਿਝਾਵਨ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਣਬ ਕੁਮਾਰ ਮੁਲਿਕ, ਸੋਮੇਂਦਰ ਮੁਲਿਕ, ਬਿਸਵਰੰਜਨ ਕੁਮਾਰ, ਸੇਬਤ ਕੁਮਾਰ ਡਿਊਰੀਆ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਸਿੰਘ, ਅਨੁਰਾਗ ਅਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਪ੍ਰਵੀਨ ਸਵਰੂਪ, ਸ਼ਿਵਮ ਗੋਏਲ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਗੋਏਲ, ਪ੍ਰਤੀਸ਼ ਗੋਏਲ, ਰਾਮ ਗੋਏਲ, ਮਿਸ. ਪਾਇਲ ਸਵਰੂਪ, ਮਨਵੇਂਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ. ਸ਼ਿਵਿਕਾ ਮਹਿਰਾ, ਮਿਸ. ਬੀ.ਐਲ.ਐਨ. ਸ਼ਿਵਾਨੀ, ਅਮਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾਸ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਰਕਾਰ, ਮਿਸ.

ਨੂਰ ਰਾਮਪਾਲ, ਰਾਘਵੇਂਦਰ ਐਸ. ਸ੍ਰੀਵਾਤਸਾ, ਅਤੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਸਵੀਟੀ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਪਾਂਡੇ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

(1) ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(2) ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਫਾਇਲਿੰਗ ਸਬਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ, ਅਬੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮਿਸਟਰ ਪ੍ਰਣਬ ਕੁਮਾਰ ਮੁਲਿਕ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ।

(3) ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(4) ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 1894 (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ '1894 ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ 21.03.2003 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ 18.03.2004 ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। 22.08.2005 ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 21639/2005 ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 18.11.2005 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਕੁਦਰਤ, ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, 18.09.2007 ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. (ਸੀ)ਨੰਬਰ 17504-08/2007 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4116-4120/2009 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਜੋ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀਤਾ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2013 (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ '2013 ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) 01.01.2014 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3209/2015 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1894 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੈਪਸ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 02.02.2016 ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4116-4120/2009 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਹ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 02.02.2016 ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

(5) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"2. ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 24.12.2008 ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਸ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ/ਐਲ.ਏ.ਸੀ. ਉਕਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ 18.11.2005 ਨੂੰ W.P. (C) 21639/2005 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਕੋ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਰਿਟ ਯਾਚਿਕਾ 20.08.2007 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਯਾਚਿਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ.(ਸੀ)ਨੰਬਰ 17504/2007 ਸੀ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4116-4120 ਦੇ 2009 ਬਣ ਗਈ ਹੈ) ਵਿੱਚ 19.09.2007 ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਹ ਇਕ ਸਵੀਕਾਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

"3. ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਰਡ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ:-

(1) ਪੁਣੇ ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਹਰਕਚੰਦ ਮਿਸਰੀਮਲ ਸੋਲੰਕੀ ਅਤੇ ਅਨਜ: (2014) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 183;

(2) ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਜ: (2014) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 564;

(3) ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਾਜੀ ਨਗਰ ਰਹਿਣ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਨਜ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8700/2013, 10.09.2014 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ;

(4) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਹੋਰ: WP(C)2294/2014, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ

12.09.2014 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਅਤੇ (5) ਗਿਰੀਸ਼ ਛਾਬੜਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਹੋਰ: WP(CY)2759/2014, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 12.09.2014 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।"

(6) ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

(7) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2020) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਥਿਤ ਲੈਪਸਿੰਗ ਦਾ ਲਾਭ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ।

(8) ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪੀਠ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 1956 ਐਕਟ (ਇਸਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ '1956 ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 3ਏ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ 01.12.2018 ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 3ਏ ਅਧੀਨ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 3ਡੀ ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਐਲਾਨ 22.03.2019 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ 2013 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(9) ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਵੀ, ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 01.12.2018 ਨੂੰ 1956 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3ਏ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਨਕਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 22.03.2019 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3(ਡੀ) ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ, ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੈਸਟਿਡ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਨੇ 05.11.2020 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਵੈਸਟਿਡ ਹੈ [ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 782]।

(10) ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ 21.03.2003 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ 18.03.2004 ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ 22.08.2005 ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 20.08.2007 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜੋ ਉਹ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ। 01.01.2014 ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ

ਅਵਾਰਡ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੈਪਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ 81 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਛੋਡ਼ ਕੇ, ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ।

"300. ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(2) ਦੇ ਲਾਭ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਵਾਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ, ਦੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੀ. ਚੰਦਰਸੇਕਰਨ [ਵੀ. ਚੰਦਰਸੇਕਰਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, (2012) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 133 : (2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 136 : (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 587 : (2013) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਐਲ&ਐਸ) 416] ਉੱਪਰ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ।

306. ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਅਸੰਭਵਤਾ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀਆਂ ਸਖਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਬਹਾਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਿਦਾਂਤ “ਕੋਮੋਡਮ ਐਕਸ ਇੰਜੂਰੀਆ ਸੁਆ ਨੇਮੋ ਹਾਬੇਰੇ ਦੇਬੇਤ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਧਾਰਾ 24 ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

309. ਬੇਮਤਲਬ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰੋਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਧਾਰਾ 24(2) ਦਾ ਲਾਭ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ, ਰੋਕ ਦੌਰਾਨ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਲਈ।

314. ਸਿਦਾਂਤ “ਲੈਕਸ ਨੋਨ ਕੋਗਿਤ ਐਡ ਇਮਪੋਸਿਬਿਲੀਆ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਸੰਭਵ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਭਵ ਹੈ ਪਰ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਤਰਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਜਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ); ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਆਦਿ ਦੀ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 24(2) ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਕਾਰਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਮ੍ਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੁਕ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵੀ ਗੌਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ: 338. ਇੱਕ ਗਲਤ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੌਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਸਮ੍ਰਿੱਧੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਲਾਭ ਖਿੱਚਣ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾਫਜ਼ਾਈ ਨਾ ਕਰੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੁਆਰਾ। ਵਿੱਚ ਕਲਾਭਾਰਤੀ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਿੰਗ ਬਨਾਮ ਹੇਮੰਤ ਵਿਮਲਨਾਥ ਨਰਿਚਾਨੀਆ [ਕਲਾਭਾਰਤੀ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਿੰਗ ਬਨਾਮ ਹੇਮੰਤ ਵਿਮਲਨਾਥ ਨਰਿਚਾਨੀਆ, (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 437 : (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 808], ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਿਰਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਿਟੀਗੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਜੋ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯ ਵਜੋਂ ਰਾਹਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸਮਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ — ਸਮੇਤ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ। ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ) ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ — ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਜ਼ਿੱਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਲਾਭ ਉਠਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਨਵਾਜ਼ਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਲੈਪਸ ਹਾਲਤ ਨਾਲ। ਅਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰੇਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਆਫਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

366.2. ਜੇਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(1)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1894 ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

366.8. ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਲੈਪਸ ਹੋਣ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਕਾਮੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ, 2013 ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਲਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਦੇ ਨਾਲ 1-1-2014 ਨੂੰ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਬਸਿਸਟੈਂਸ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(12) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲੋਕ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਅਧੀਨ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਫ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਾਕਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ, ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

(13) ਸਮੱਸਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਦ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 3A ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਰਾਬਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3D ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 3A ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨਤਃ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3D ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3D ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(14) ਇੱਥੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਵੇਸਟਿੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ, ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ

ਲੈਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ, 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼-ਸੜਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 3A ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3D ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਂਹ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(15) ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਜੈਪੁਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਹੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 782 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

“26. ਜਗੀਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵੇਸਟ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 29 ਬਿਘਾ ਅਤੇ 17 ਬਿਸਵਾ ਦੀ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ਾਈ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਗੀਰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਿਟੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਕਸਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਗੇ ਵਧ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਵਾਮਿਤਵ ਸੀ, 2500 ਵਰਗ ਗਜ ਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਨਿਭਾਉ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

32. ਸਟੇਟ ਆਫ ਉੜੀਸਾ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਸ਼ਰਮਾ [1995 ਸੁਪ (3) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 249] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 6 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ।

33. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਮਹਿਰ ਰੂਸੀ ਦਲਾਲ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ [(2004) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 362] . ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਕਲੈਕਟਰ ਆਫ ਬੰਬਈ ਬਨਾਮ ਨੁਸਰਵਾਨਜੀ ਰਤਨਜੀ ਮਿਸਤਰੀ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1955 ਐਸ.ਸੀ. 298 : (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1311] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

34. ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚਮਨ ਪਾਸਵਾਨ [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਐਸ.ਸੀ. 340 : (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 117] ਵੱਲ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਸ਼ੂਨਿਆਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 121 'ਤੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 342, ਪੈਰਾ 6)

"6. … ਇਹ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਸ਼ੂਨਿਆਵਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

36. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 6 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਨਾਮ ਇੱਕ ਸ਼ੂਨਿਆਵਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 48 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਿਤ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਬਲਕਿ ਜਾਗੀਰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਿਟੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 2500 ਵਰਗ ਗਜ ਦੀ ਵਿਕਸਿਤ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

(16) ਅਸੀਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੁਝ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤਥਾਕਥਿਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੜਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ 1956 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀ, ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ 1956 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅੰਤਿਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਤੱਥ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ।

(17) ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

(18) ਜੇ ਇਹ ਏਸਟੋਪਲ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏਸਟੋਪਲ ਇਕੁਇਟੀ ਤੋਂ ਬਹਿਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(19) ਕੰਮ ਸਪੈਂਸਰ ਬਾਵਰ: ਰਿਲਾਇੰਸ-ਬੇਸਡ ਏਸਟੋਪਲ 5ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

“1.68 ਅਣਸਮਰਥਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੀ ਚੰਗੀ ਜਮੀਰ ਨਾਲ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਏਸਟੋਪਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਇਕੁਇਟੇਬਲ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ‘... ਸ਼ਬਦ

“ਜਮੀਰ” ਵਿੱਚ ਚੈਂਸਰੀ ਦੀ ਲੰਬੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚਰਚਾਈ ਮੂਲ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ' ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਜਮੀਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ, ਬੀ ਨੂੰ ਏਸਟੋਪਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਉਹ ਬੀ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਦੇ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਜਾਂ ਚੁੱਪ ਦਾ ਏ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਇਛਾ 'ਤੇ ਅਸਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿ, ਏਸਟੋਪਲ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਇਕ ਅਣਉਚਿਤ ਨਤੀਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਲਾਰਡ ਵਾਕਰ ਨੇ ਕੋਬ ਬਨਾਮ ਯੋਮੈਨਜ਼ ਰੋ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜਮੀਰ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਨਾਲ ਏ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ) ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਾਰਡ ਰੈਡਕਲਿਫ ਦੀ ਬ੍ਰਿਜ ਬਨਾਮ ਕੈਂਪਬੈਲ ਡਿਸਕਾਉਂਟ ਵਿੱਚ ਇਕੁਇਟੇਬਲ ਮਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਬਾਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। “ਅਣਸਮਰਥਤਾ” ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਇਲਾਜ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਖੁਰਦਰਾ ਕਿਨਾਰਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ...'। ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਆਫ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਬਨਾਮ ਵਰਵੇਨ ਵਿੱਚ ਦੀਨ ਜੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕ ਲਚਕਦਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ: ‘ਕੰਡਕਟ ਦੁਆਰਾ ਏਸਟੋਪਲ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਚੰਗੀ ਜਮੀਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ... ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਅਣਸਮਰਥਤਾ” ਨੂੰ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਪਾਰਟੀ “ਜਮੀਰ, ਵਿਚਕਾਰ (ਪਾਰਟੀਆਂ) ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ” (ਸਟੋਰੀ, ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਆਨ ਇਕੁਇਟੀ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ,2ਜੀ Eng Ed (1892) ਪੈਰਾ 1219; ਥਾਮਸਨ ਬਨਾਮ ਪਾਮਰ)।

(20) ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਚੋਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪ੍ਰੋਬੇਟ ਅਤੇ ਰੀਪ੍ਰੋਬੇਟ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3ਡੀ ਦੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਵੇਸਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਹਿਰਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕ ਗਈ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਰਾਸਰ ਅਣਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੁਆਈਟੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਹ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3ਡੀ ਅਧੀਨ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਹੱਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵਾਰ ਵੇਸਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(21) ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ 81 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(22) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਦਿਨ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪਾਏ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋ

ਜਾਂਦੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੇਸਟਿੰਗ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3ਡੀ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ/ਅਵਾਰਡ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋਵੇਗੀ।

(23) ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਤੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੋਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੜਕ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ।

(24) ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਉੱਚ ਸਿਦਾਂਤ ਤੋਂ ਵੀ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

(25) ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਤੋਂ ਇਸ ਬਹਾਲੀ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਏਹਸਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਸਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਿਮ ਇਨਾਮ ਅਧੀਨ ਬਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(26) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ 22.08.2005 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਇਨਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖੜ੍ਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਿਨੈ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨੋਟ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੀ 1894 ਐਕਟ ਅਧੀਨ 22.08.2005 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮੁਹਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉਠਾਉਣਗੀਆਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate